

JAARVERSLAG 2014

Algemeen: veranderingen werpen hun schaduw vooruit

In 2013 nam de Erasmus Universiteit het besluit dat het gebouw van de Universiteitsbibliotheek (en dus ook de ruimten van het Leeskabinet) gerenoveerd zouden worden. Volgens het toen opgestelde Programma van Eisen zal binnen dit gerenoveerde gebouw het Leeskabinet een aangename plek zijn zowel voor leden als voor medewerkers en studenten van de Universiteit. Een plek voor intellectuele concentratie, voor attendering en voor informatie. Een plek met een inspirerende collectie in open opstelling.

Dit besluit tot renovatie bepaalde het afgelopen jaar voor een groot deel de werkzaamheden binnen het Leeskabinet. Hoe zal de restauratie-architect invulling geven aan het programma van eisen? Waar zal het Leeskabinet tijdens de renovatie gehuisvest worden? En hoe kan gegarandeerd worden dat tijdens de verbouwing de dienstverlening zoveel mogelijk op peil blijft?

Er is in 2014 heel wat gebeurd. In december 2014 leverde de restauratie-architect een concept definitief ontwerp aan. De toekomstige gebruikers (voor het Leeskabinet, de bibliothecaris) zijn afgelopen jaar zeer intensief betrokken geweest bij de totstandkoming van zowel het voorlopig ontwerp als van het definitief ontwerp. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal van 2015 het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit een besluit nemen over dit definitief ontwerp. Volgens planning start de daadwerkelijke renovatie in september/oktober 2015. Intussen is ook gewerkt aan de tijdelijke huisvesting voor de Universiteitsbibliotheek en voor het Leeskabinet. De boeken in de depots blijven tijdens de renovatie in het huidige gebouw achter. De leeszaal, studieplekken, balies en kantoren moeten elders worden ondergebracht. Vanaf september 2015 tot begin 2017 zal het Leeskabinet gehuisvest worden in gebouw V op de campus. In dit gebouw bevindt zich momenteel o.a. de boekhandel (Study Store). De noodzakelijke aanpassingen zijn besproken en worden in 2015 omgezet in een bestek voor de aanpassingen in het V-gebouw. Naast het Leeskabinet zal daar o.a. de uitleenbalie van de UB worden ondergebracht.

In de periode tussen 22 oktober en 7 november konden de leden van het Leeskabinet en de leden van de universitaire gemeenschap kennis nemen van de renovatieplannen van het huidige bibliotheekgebouw. Een uitgewerkte maquette en enkele tekstpanelen stonden opgesteld bij de entree van de bibliotheek. Tijdens een inloopsessie op maandag 27 oktober konden vragen gesteld worden aan de architect (Jef van den Putte) en aan het ontwerpteam. Van deze gelegenheid maakten enkele leden van het Leeskabinet gebruik.

Verhuizen en zeker het verhuizen naar een tijdelijke locatie vereist een zorgvuldige voorbereiding. Het Leeskabinet zal de komende jaren tweemaal verhuizen: naar de tijdelijke huisvesting in V en dan terug naar het gerenoveerde gebouw B. Deze verhuizingen wierpen in 2014 hun schaduwen vooruit. Verhuizen betekent ook opruimen en beslissingen nemen. En zodoende werden en worden o.a. in het magazijn van het Leeskabinet diverse voorbereidende projecten uitgevoerd.

Bij de uitvoer van taken in 2014 fungeerde het beleidsplan 2013-2018 (*Vernieuwend traditioneel*) als richtsnoer. Elementen hieruit kwamen bij vele activiteiten aan bod: internationalisering, verbetering collectiebeheer en intensivering van samenwerkingsverbanden binnen en buiten de campus.

Collectievorming, collectiegebruik en administratief beheer

De collectie groeide in 2014 met ca. 2.750 titels, aanmerkelijk meer dan in de voorafgaande jaren. Deze extra groei is een gevolg van het verwerken van in het magazijn opgeslagen geschen-

ken. Door de extra aanschaf van Engelstalige romans in het kader van het project Grenzeloos Lezen, nam in de totale aanschaf het aandeel van de taal- en letterkunde (incl. romans) toe tot 57%. De onderlinge kwantitatieve verhouding tussen de overige vakgebieden bleef nagenoeg gelijk. Voor een globaal overzicht van de verdeling van de boekaanschaf zie bijlage 2. Het Lees-kabinet wil in de breedte een oriëntatiecollectie bieden op het gebied van kunst, literatuur, cultuur / geschiedenis en maatschappij.

Niet alleen bij de nieuwe aanschaf, maar ook bij het selecteren van nieuwe en reeds langer in het magazijn opgeslagen geschenken, is de opbouw van een dergelijke brede oriëntatiecollectie uitgangspunt. Doubletten en andere niet op te nemen boeken uit geschenkcollecties worden verkocht naast de balie. Dit winkeltje was dit jaar goed gevuld en vond gretig aftrek bij leden en bij studenten van de Erasmus Universiteit.

De collectie werd in 2014 goed gebruikt. Na een terugval van het aantal leningen in 2013, groeide het aantal uitleningen in 2014 met bijna 4%. Des te opmerkelijker omdat in de meeste bibliotheken het aantal uitleningen terugloopt. Dat geldt zeker in de wetenschappelijk bibliotheken, waar een steeds groter deel van de literatuur enkel in elektronische vorm beschikbaar is. Het Lees-kabinet wordt steeds meer door studenten bezocht en als studieruimte gebruikt. Een belangrijk neveneffect lijkt te zijn dat zij meer boeken uit de collectie lenen. Vooral de ruim en attractief bij de balie opgestelde Engelstalige romans (Grenzeloos Lezen) worden geleend door buitenlandse studenten. Van de uitleningen aan de Erasmus Universiteit namen studenten 58% en medewerkers 42% voor hun rekening. In het verleden werd de RLK-collectie meer door medewerkers dan door studenten gebruikt.

In het collectiebeheer en de administratie zijn ook in 2014 diverse procedures vereenvoudigd en aangepast. Centraal stond het project 'magazijn op orde'. In 2014 werd een groot deel van de nog niet verwerkte geschenken geselecteerd en -indien passend in de collectie- opgenomen in de catalogus. Het aantal op deze wijze opgenomen titels bedroeg ca. 900. Het project wordt in 2015 voortgezet. Mede door wijzigingen van systemen bij de Erasmus Universiteit werd bij het Lees-kabinet een nieuw systeem in gebruik genomen voor het beheer van financiën en ledenadministratie (Exact online). Enkele andere administratieve wijzigingen waren meteen voor het publiek merkbaar. Zo kunnen sinds enkele maanden boeken van de aanwinstentafels door de leden zelf online gereserveerd worden.

Lezingen en activiteiten

Afgelopen jaar organiseerde het Lees-kabinet zes lezingen en twee ledenexcursies met in totaal ca. 550 bezoekers. Bij deze activiteiten werkte het Lees-kabinet samen met instellingen binnen en buiten de Erasmus Universiteit: Faculteit Wijsbegeerte, Erasmus School of History, Culture and Communication, Erasmus Paviljoen, Nederlands Klassiek Verbond (afdeling Rotterdam), Boekhandel v/h van Gennep en Uitgeverij Prometheus / Bert Bakker.

De ledenexcursie in juni (*Twee boekenpaleizen in Den Haag*) kon rekenen op grote belangstelling. De leden werden rondgeleid in de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag en in het Museum Meermanno / Museum van het Boek. Er was plek voor 25 deelnemers. In verband met de grote belangstelling werd de excursie voor opnieuw 25 deelnemers herhaald op 22 oktober. De belangstelling en het enthousiasme voor 'boek- en bibliotheekgerichte' excursies blijkt onder de leden groot. Het is de bedoeling om eenmaal per jaar een excursie te organiseren.

De eerste lezing van het jaar vond plaats op 12 februari: prof. Koo van der Wal (emeritus hoogleraar aan de Erasmus Universiteit en Hovo docent van het jaar 2013) sprak over de contouren van een natuurfilosofie in ontwikkeling. Naar aanleiding van zijn in 2013 verschenen boek: *Nieuwe vensters op de werkelijkheid*. Het is van groot belang -aldus de spreker- dat in de wijsbegeerte aandacht wordt besteed aan de spectaculaire ontwikkelingen die zich de afgelopen decennia hebben voorgedaan in de natuurwetenschappen. De lezing werd door 54 bezoekers bezocht en gaf aanleiding tot een levendige discussie.

De tweede lezing van het jaar vond plaats op woensdag 26 maart in het Erasmus Paviljoen en trok 69 bezoekers. Dr. Stef Scagliola (verbonden aan de Erasmus School of History, Culture and Communication van de EUR) sprak over het mede door haar geschreven boek *Liefde in tijden van oorlog; onze jongens en hun verzwegen kinderen in de Oost*. De lezing werd gevolgd door een theatermonoloog door Inge Dümpel waarin zij op een indringende wijze egodocumenten van Indiëgangers tot leven bracht.

Op maandag 14 april vond de jaarlezing plaats. Dr. Jeroen Koch, historicus verbonden aan de Universiteit Utrecht, sprak over zijn biografie *Koning Willem I: 1772-1843*. Dit boek is het eerste deel van de drie koningsbiografieën die in 2013 verschenen in het kader van het tweehonderdjarig bestaan van de Nederlandse monarchie. De lezing trok zeer veel belangstelling (127 personen).

Na de zomer sprak Frank Westerman over zijn boek *Stikvallei* in Het Nieuwe Instituut (voormalig NAI). Hij nam op 28 september de 59 bezoekers mee op zijn speurtocht naar de (natuur)ramp die op 21 augustus 1986 in West Kameroen aan 1746 mannen, vrouwen en kinderen het leven kostte. Hoe ontstonden alle verhalen rond deze ramp?

Op woensdag 1 oktober organiseerde het Leeskabinet in de Senaatszaal van de Erasmus Universiteit een lezing in samenwerking met de afdeling Rotterdam van het Nederlands Klassiek Verbond. Tazuko van Berkel, onderzoeker aan de Universiteit Leiden, sprak over ‘Socrates als econoom’. De economische opvattingen van Socrates bleken goed vertaalbaar te zijn naar de huidige tijd. De lezing gaf dan ook aanleiding tot een levendige discussie tussen de spreker en de zaal.

De laatste activiteit in 2014 vond plaats op 25 november. Alexander Münninghoff sprak levendig en boeiend over zijn familiegeschiedenis zoals hij die in het boek *De stamhouder* heeft opgetekend. De belangstelling was zeer groot (118 aanwezigen).

Hoofdcommissie en bestuurlijke aangelegenheden

De samenstelling en de taakverdeling binnen de Hoofdcommissie bleven ongewijzigd. De commissie vergaderde vier keer met de bibliothecaris. Tijdens de vergaderingen informeerde de bibliothecaris de commissie telkens over de stand van zaken rondom de renovatie van het bibliotheekgebouw. De commissie werd uitvoerig geïnformeerd over het ontwerp en besprak met de bibliothecaris de voor het Leeskabinet belangrijke punten: zoals plaats en zichtbaarheid van de balie en van de aanwinstentafels. Uiteraard was de eigen sfeer en herkenbaarheid van het Leeskabinet een onderwerp van gesprek. Naar de mening van de commissie heeft de architect hiervoor goede ideeën in het ontwerp ingebracht. De commissie ging akkoord met het bij elkaar brengen van de kranten en algemene/opinie tijdschriften van zowel UB als Leeskabinet op een leestafel bij de collectie van het Leeskabinet.

Ook stond de Hoofdcommissie stil bij de verschillende projecten die tijdens het verslagjaar werden uitgevoerd. In de laatste vergadering werd het jaarplan 2015 besproken. Dit plan bevat de projecten die binnen het Leeskabinet in 2015 aangepakt zullen worden.

De bibliothecaris van het Leeskabinet participeert in het management team van de Universiteitsbibliotheek. De samenwerking met de bibliothecaris van de Erasmus Universiteit (dr. M. van Otegem) verliep uitstekend. Regelmatig houden zij elkaar op de hoogte van lopende zaken. De bibliothecaris van het Leeskabinet en de coördinator front-office participeren in diverse overleggroepen en werkgroepen rondom de renovatie van het bibliotheekgebouw en rondom de verhuizing naar de tijdelijke huisvesting.

Leden en PR

Op 31-12-2014 bedroeg het ledenaantal: 1.338. Dat is een kleine stijging t.o.v. 2013 met 45 leden. Deze stijging is het gevolg van het collectieve contract dat het Leeskabinet voor 2015 en 2016 heeft gesloten met het Rotterdamse 'Piet Zwart Institute: Master Studies in Art, Design and Art Education. De 80 internationale studenten en docenten van deze Rotterdamse opleiding kunnen gebruik maken van de collectie van het Leeskabinet. Het is de bedoeling om ook deze studenten actief te betrekken bij het project Grenzeloos Lezen (Reading without Borders).

De website van het Leeskabinet is -in het verlengde van de huisstijl van de EUR- in september qua uiterlijk vernieuwd. Een inhoudelijke vernieuwing staat gepland in de tweede helft van 2015.

Bij de ledenwerving is in 2014 gebruik gemaakt van een flyer die meer dan in het verleden op diverse plekken in de stad werd neergelegd. Het blijkt verder dat bezoekers van lezingen regelmatig besluiten om lid te worden.

Het Leeskabinet is in contact met het University College van de Erasmus Universiteit. De eerste leesclub die in samenwerking met het College werd georganiseerd betrof het werk van Sigmund Freud. Omdat de ambitieuze opzet niet aansloot bij het verwachtingspatroon van de studenten, wordt gezocht naar een andere opzet.

Financiën

Als bijlage 3 is de staat van baten en lasten opgenomen over 2014. Een uitgebreide jaarrekening is op verzoek beschikbaar. Het negatief saldo 2014 bedroeg € 2.373. Dit is ruim € 8.000 lager dan in 2013). Het negatief saldo is ten laste gebracht van de post Reserve exploitatievoorziening, die daarmee uitkomt op: € 33.539. In overleg met de kascommissie is met ingang van 2011 het kapitaal vastgesteld op € 250.000.

Het koersverschil 2014 was evenals in het boekjaar 2013 positief en bedroeg € 25.726 en is ten bate gebracht van de post Reserve koersverschillen die daarmee uitkomt op: € 87.234.

In 2014 zijn de standaard exploitatiekosten bijna € 5.000 lager dan in 2013. Een deel van de aanschaf (Grenzeloos Lezen) komt niet ten laste van de standaard exploitatie, maar wordt bekostigd uit een reservering voor dit doel. Bovendien waren de kosten voor lezingen in 2014 lager, door (toevallige) gunstige afspraken met de sprekers.

Personeel

Per 1 april ging mevr. H.C. Didden-Samuels de Wilde met pensioen. Zij werkte bij het Leeskabinet vanaf 15 augustus 1978. Vele jaren heeft zij op enthousiaste wijze de aanschaf van romans voor het Leeskabinet verzorgd. Tevens coördineerde zij de balie en andere frontoffice activiteiten. Voor veel bezoekers was zij *het* gezicht van de balie. Zij heeft afscheid genomen in de kring van collegae en vele oud-collegae.

Mevr. Didden was binnen het Leeskabinet de drijvende kracht achter de lezingen met Nederlandse auteurs, zoals die al vele jaren succesvol worden geprogrammeerd.

Haar taak als coördinator front-office is overgenomen door Berrie Vugts die vanaf 2013 bij het Leeskabinet werkzaam is.

Pierre N.G. Pesch (bibliothecaris)

Bijlage 1 : Hoofdcommissie, commissarissen, kascommissie en personeel

Hoofdcommissie

Mr. H.E.M. Vrolijk, voorzitter (tot 2017)
 Mr. J. de Muinck Keizer, penningmeester/secretaris (tot 2016)
 Prof. dr. C.W.A.M. van Paridon (tot 2017)
 Dr. T.R. Barnard (tot 2017)
 Mevr. M. W. Heiden (tot 2016)
 Mevr. dr. C.B.M. Thoen (tot 2017)

Commissarissen

Prof. dr. E.H. Cossee	Mr. J.D. de Jong
Mevr. drs. A.M.L.R. Djajasoebrata	Mevr. mr. H.C. ter Kuile-van der Hoeven
Drs. J.H. van Dorp	Prof. dr. W.M. Lammerts van Bueren
Mevr. mr. A. Dupain	Mevr. D.X. Lansdaal-Schuit
Mevr. mr. E.M. van der Dussen	Mevr. drs. J. de Man
Mr. J.J.H. Gerritzen	Dr. R.L. Schuursma
Mevr. dr. H.J.C. van Herwaarden- Rijlaarsdam	Dr. P.E.L.J. Soetaert
J.D. Hillen	Dr. J. Spoelder
Mr. M. Hooykaas	Mr. G.C. van den Steenhoven
	Drs. M. van der Velden

Kascommissie

Mevr. mr. M. Gerritzen en drs. A.B. Westra

Personeel

Drs. P.N.G. Pesch, bibliothecaris	Mevr. T. Jansse
Mevr. H.C. Didden-Samuels de Wilde, coördinator front-office (tot 1-4-2014)	A. Kers
Dr. A.J. Vugts, coördinator front-office	Mevr. J.J. Ruytenberg-Paul
Mevr. E.M. Valente, coördinator back-office	J. Klapwijk (vrijwilliger)
Mevr. M.A.R. Barreto-Rodrigues Pereira	Dr. T. Pamir (vrijwilliger)

Bijlage 2: Kwantitatieve gegevens 2012 tot en met 2014

Verdeling boekaanschaf (in banden)	2012	2013	2014
<i>geschiedenis</i>	19%	17%	15%
<i>godsdienst, wijsbegeerte, ethiek</i>	6%	6%	6%
<i>kunst en kunstgeschiedenis</i>	10%	12%	9%
<i>taal- en letterkunde</i>	44%	46%	57%
<i>(hierbij literatuurgesch. enz</i>	(10%)	(11%)	(7%)
<i>en hierbij Grenzeloos lezen</i>	-	-	(16%)
<i>sociale wetenschappen / maatschappij</i>	10%	8%	7%
<i>overige vakgebieden</i>	11%	11%	6%

Aanwinsten (in banden)	1.833	1.908	2.747
-------------------------------	-------	-------	-------

Totale collectie (in banden per 31-12)	262.374	264.282	ca. 267.700
---	---------	---------	-------------

Het is niet mogelijk om het aantal banden exact weer te geven. In het totaal is dit jaar ook meegenomen een schatting van niet vervangen vermiste banden of afgestoten (slechte) exemplaren.

Aantal leden (per 31-12)

<i>Individuele leden</i>	407	403	398
<i>Huisgenoten-leden</i>	760	720	658
<i>Overigen (collectief en studenten niet EUR)</i>	110	107	184
<i>Kennismakingslidmaatschappen</i>	<u>134</u>	<u>83</u>	<u>98</u>
	1.411	1.313	1.338

Aantal uitgeleende boeken (incl. verlengingen)	24.036	22.523	23.354
<i>2014 t.o.v 2013: 104%</i>			

Bijlage 3: Staat van baten en lasten

	2012	2013	2014
Lasten			
Boeken en periodieken	39.150	39.463	38.091
Algemene kosten	<u>11.420</u>	<u>14.330</u>	<u>10.953</u>
Totaal	50.570	53.793	49.044
<i>De aanschaf boeken en periodieken is excl. € 3.296 in het kader van Grenzeloos Lezen)</i>			
Baten			
Contributies	26.931	29.690	28.771
Interest bank/giro	1.333	700	792
Baten op effecten/winstdeling	11.498	11.842	15.267
Overige inkomsten	1.195	753	1.734
Negatief saldo	<u>9.613</u>	<u>10.808</u>	<u>2.480</u>
Totaal baten en saldo	50.570	53.793	49.044

Toelichting 2014

Lasten

- 'Boeken en periodieken': boeken € 25.281 (en incl. Grenzeloos Lezen: 28.577) en periodieken € 12.810

- 'Algemene kosten':

<i>lezingen</i>	€ 3.144
<i>bankkosten en niet terugontvangen dividend</i>	€ 2.345
<i>diverse kosten</i>	€ 3.690
<i>administratie / bestuurskosten</i>	€ 697
<i>projecten</i>	€ 1.077

Baten

- Voor het project Grenzeloos Lezen was eind 2014 een bestemmingsreserve beschikbaar van (€ 28.771). Naar verwachting wordt deze met ca. € 3.500 per jaar afgebouwd.

- 'Negatief saldo'. Met ingang van 1-1-2011 is het kapitaal vastgesteld op € 250.000. Resteert per 1-1-2014: € 35.912 als 'Reserve exploitatievoorziening': hiervan is afgeboekt het exploitatietekort 2014 (€ 2.373). Het koersverschil aandelen 2014 (€ 25.727) is bijgeboekt bij de 'Reserve koersverschillen'. Het saldo hier- van ultimo 2014 bedroeg: € 87.235.

Bijlage 4: Schenkerslijst 2014

Personen: Mevr. J.A. Bienfait-Hoeijenbos, drs. M. Dicke, Mevr. M.A. van Duin-Zijlstra, mevr. A.D.G.M. Eppink, dr. P. van Huisstede, Mr. dr. M. J. G. P. Kaplan, Chr. Mast, mr. J. de Muinck Keizer, M. van Opmeer, mr. M.G. van Ravesteyn, B. Rozenbeek, mevr. Th.W.H.E Schmitz, mevr. A. Schuurisma, mevr. H.C. Simon Thomas, mevr. dr. P.C. van Ulzen, drs. M. van der Velden, ir. E.J. Vles, dr. M. Wielema.

Instellingen en bedrijven (voor zover niet anders vermeld: te Rotterdam): College van Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Damesleesmuseum (Den Haag), Departement Rotterdam der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, Embassy of the Republic of Turkey (Den Haag), Erasmus Alumni Vereniging, Erasmus School of Law, Erasmus Universiteit Rotterdam, Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Groene Amsterdammer (Amsterdam), Havenbedrijf Rotterdam, Historisch Genootschap De Maze, Hogeschool voor Muziek en Dans/Codarts, International Institute for Asian Studies (IIAS) (Leiden), International Institute of

Social History (Amsterdam), De Nederlandsche Bank (Amsterdam), Nederlands Centrum voor Volkscultuur en Immaterieel Erfgoed (Utrecht), Nederlandse Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO) (Amsterdam), Nippon Foundation (Japan), NT Publishers, Premsela (Amsterdam), Protestantse (wijk)gemeente Rotterdam-Kralingen, Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur, Rotterdamse Schaakbond, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (Amersfoort), Saudi Aramco (Saoedi-Arabië), Soka Gakkai International Office (Japan), Stad en Bedrijf: historisch onderzoeksbureau, Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij (SOMA) (Brussel), Theosofische Vereniging in Nederland (Amsterdam), Tijdschrift 'Terras', Universiteitsbibliotheek van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Vereniging van Vrijzinnig Hervormden Rotterdam, Volkstuinvereniging "Nooitgedacht".